

Inserati se sprejemajo in velja trislojna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravniško administracija in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 "
za četrt leta . . . 2 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 "
za pol leta . . . 4 "
za četrt leta . . . 2 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Vse ni nič!

Pritožbe toliko posameznih oseb in županij zaradi nepostavnosti, ki so se godile pri volitvah za kranjsko kupčijsko in obrtniško zbornico, protesti zoper veljavnost teh volitev, dr. Bleiweisov telegram do ministra kupčijstva, telegram drugih poslancev, ki so na laž stavili poročilo Dežman-Schaffer-Suppanovo, interpelacija Hohenwartova in 41 drugih državnih poslancev v državnem zboru zahtevajoča sodniško preiskavo, slednjič dokazi časnikov naših, kako so bili volilci sleparjeni in goljufani, — vse to ni nič, volitve so se postavno godile, so potrjene in zbornica se je sestavila, kakor smo v zadnjem listu ob kratkem že omenili.

Zanimivo bi bilo zvedeti, po kakem potu je prišel minister Bahns do prepričanja, da so bile vse naše pritožbe prazne, ter da se je vse postavno godilo. Da bi bila vlada od ministra čoli do zadnjega adjunkta, deželna sodnija in državni pravdnik preslišali vse tožbe, vsa naznanila o goljufijah, tega ne moremo verjeti, ker so ti uradi postavljeni, da kaznujejo vsako hudodelstvo; še manj verjetno pa se nam zdi, da bi bila vsa preiskavanja že dognana, nedolžnost goljufije in sleparije obdolženih ljudi že dokazana, kajti znano nam je, da niti politični, niti kazenski uradi ne delajo s parom („mit Dampf“, kakor Nemeč pravi), izvzemši le slučaje, kadar se jim kak slovenski list za konfisciranje zrel zdi.

Kako pa so se vršile preiskave? Kdo je bil preiskovalec, kdo se je preiskaval? Večidel so preiskavali tisti organi, katerih eni bi se bili po naših mislih imeli dejati sami v preiskavo, namreč okrajni glavarji; preiskavali in izpra-

ševali pa niso beričev in družega enakega osobstva, ki je bilo dolženo sleparij in goljufij, marveč klicali so pred se tiste, ki so bili osleparjeni in ogoljufani in so se zato pritoževali. Nam se to zdi, kakor da bi kdo poslal kozla v zelnik, da vjame tam zajca, ki je eno glavo ogolodal. Da bi bilo državno pravdnštvo prijelo vse osebe, ki so bile dolžene goljufije in sleparstva, o tem nismo slišali ničesar, in vendar je dolžnost državnega pravdnika kot čuvaja postave, brž poprijeti sled hudodelstva, iti za hudodelnikom in spraviti na dan, je li kriv ali ne. Tako vsaj mi razumemo kazensko postavo; če jo napak razumemo, prosimo, da nas državno pravdnštvo podučí ali pa dokaže, da nimamo prav, — toda ne s tem, da bi nam ta članek konfisciralo, kajti s tem ne dokaže nič, še manj pa prepriča nas, da smo slabo podučeni.

Kako je tedaj minister Bahns mogel priti do prepričanja, da vse ni nič, kar je iz Kranjskega slišal? Kdo mu je dokazal, da so tisti župani, katerim je pred nosom raznašal davkarski berič volilne liste, ki bi jih po postavi morali sami (župani) razdeliti, lagali, ko so se zoper to nepostavnost pritožili? Kdo ga je prepričal, da tisti volilci, ki so bili za podpise ogoljufani in osleparjeni, so po krivici tožili ali da niso bili opeharjeni? Kdo je Bahnsa prepričal, da so tisti volilci, katerim se je kratila volilna pravica in ki volilnih listov še videli niso, lažnjivci, ker to trdijo, ter da so volilne liste dobili in podpisali? Kdo je ministra vsega tega prepričal, kako ga je prepričal?

Tje v en dan, kakor pravimo, pa minister teh volitev, zoper ktere je bilo vloženih toliko protestov, naznanjenih toliko hudodelstev goljufije, ktere bi bila morala prej kazenska sod-

nija preiskati, — vendar ni mogel potrditi, toliko pošten in dobrohoten se nam vendar še zdi, čeravno so ga kajfali v Offenheimovi pravdi.

Kako je tedaj prišlo, da je g. Horak dobil od deželnega predsedništva odgovor, da se njegove in njegovih tovarišev pritožbe zaradi nepostavnosti pri volitvah niso mogle uslišati? Mi bi bili prav radi brali razloge tega odgovora, a kakor se nam dozdeva, se niti ministru, niti deželnemu načelnštvu ni vredno zdelo jih pristaviti odgovoru.

Res, vse to ni nič! Tudi nam se ne zdi več truda in zamude vredno, dokazovati in pritoževati se zoper enake nepostavnosti. Saj vse to nič ne pomaga, dokler se v Avstriji ta sistem šopiri, dokler čenčanje salonskih plešalec več velja, nego resna beseda móž, ktere časti, katerim zaupa ves narod.

Molčimo toraj, molčimo, saj vidimo, da vse ni nič, kar mi govorimo ali pišemo! Molčimo in zbirajmo si misli, da bomo takrat tem močnejše govorili, tem krepkejše delali, kadar bo čas.

Čemu vse tarnanje, čemu vse pritožbe, čemu vpitje po pravici, če vse skup ni nič?!

Politični pregled.

V Ljubljani 5. februarija.

Avstrijske dežele.

Cesar so 26. p. m., tako piše vradni dopisnik dunajski v „Karlsru. Ztg.“, sprejeli papeževga nuncija, ki se jim je v imenu papeževem zahvalil, da vlada tako mehko (?), iz-

Podlistek.

Valentinu Vodniku.

3. februarija *).

Poljana razprostira se zelena,
Po nji pa bela vije se stezica;
Al trudnega popotnika nobena
Ne razvedruje v polju tem cvetlica.
Ni lil'je tu, zlatice ni rumene, —
Ne vidiš tukaj rožice nobene.

In s polja steza vodi te v dobrovo,
Kjer v drevju gostem solca žar ne sija.
Al Stvarniku ne poje ptica slavo:
Krilatih pevk molčí tu melodilja.
Beži popotnik s tihega zavetja,
Kjer ptic krilatih slišati ni petja.

Brez rož poljé in log brez pevke ptice
Slovensko bilo je domovje mило.
Žal'vale britko naroda modrice —
Ker strune mile slišati ni bilo.
Le slepi pevec je minule čase
Izlival tužen v gosel tužneglase.

Pa glej, končana je temota noči,
Slovenec solca prvi žar zasije.
Dne lepšega Slovenec zor napoči,
Razcvita roža se, čuj melodije!
Temà, tihota groba je pregnana:
Napočil dan je tretjega svečana.

O blagi dan, naródu dan veselí!
Sloveniji začetnik dobe nove.
Po tebi pevcev mojstra smo prejeli,
Ki s petjem zbudil Slave je sinove.
Glas strune sladki srca je prešinil,
V ljubezni do domovja jih zedinil.

Ravnina krasna nam ga je zredila.
Kraljica vod slovenskih, čista Sava
Z vodico hladno, bistro nam ga je pojila.

Navdihal ga je sinji vrh Triglava.
Domača vila gosli mu podala,
Na njih premilo strune mu ubrala.

In čuj, Boga v stvarjenju pesnik poje,
Slaví neskončnega mogočna dela,
Sin zvesti matere katolske svoje,
V poklicu mašnik zvest se razodeva.
Očetov veri stari zvest ostane,
Dok groba hladnega ga noč objame.

Opeva domovine čuda krasne:
Srebrne gore, bistrih rek valove,
Zelene loge, jezer vode jasne,
Ko jelka ravne, brhke gor sinove;
Do čuda lepe kranjske domovine
V ljubezni pesnik vname Slave sine.

Sovražnik z Avstrijo bojuje boje,
Dežele starodavne caru vzame;
„Na boj, junaški bratje!“ Vodnik poje.
Cesarju zveste trume pesem vname.
Sloven'c v zvestobi caru se ne gane —
Na vruga Avstrije zmagljivo plane.

*) Deklamacija v čitalnici ljubljanski pri Vodnikovi besedi lanskega leta. Vr.

vršuje po svojem namenu milovanja vredne in zavržljive verske postavbe in da ta prizanesljivost cerkvi stori mogoče tudi biti prizanesljivi proti nekterim političnim potrebščinam ter podati roko k nekemu „modus vivendi,“ ki bode vsestransk porok državnega in cerkvenega miru. Se ve, da sv. Oče ne bodo odjenjali moliti, da bi Bog konečno razsvetlil merodajne kroge.“ Morda je bil kak časnikar kje skrit, da je slišal pogovor med cesarjem in nuncijem ter tako natančno o njem poročal, t. j. sanjaril?

V Offenhelmovi pravdi se je nadaljevalo branje spomenice upravnega odbora. Tudi sta bila zaslišana izvedenca v knjigovodstvu, ki sta rekla, da se v knjigovodstvu pač nahajajo nekatere napake, pa ne bistvene.

Od državnega zboru denarni minister zahteva, da naj mu za to leto še dovoli stroške za črnovijsko vseučilišče. Čemu je v Črnovicah nemškega vseučilišča treba, to menda kdo drugi vé, minister pa skoro gotovo ne. 3. t. m. se je zbornica razgovarjala o živinski kugi, ki je po nekterih krajih napravila toliko škode.

Tržaško mesto se bode neki zopet poganjalo, da bi se delala nova železnica zkoz Loko, Poljane itd. v Trst. Ker je državni zbor dovolil železnico pontabsko, ni upanja, da bi se kdaj delala predilska. Loško pa bo na vsaki način zdaj treba izdelati, sicer bode tržaška kupčija čisto opešala.

V Ogerskem zboru sta govorila Lonyay in kupčijski minister Bartal, pa Sennyeya nista prekosila. Bartal je rekel, da vseh neslog je največ kriv državni zbor, zlasti zbornica poslancev, da severna Ogerska (kjer po večem bivajo nemadarski narodi) mora več davkov plačevati kakor madjarska južna, pa jih vendar raji in redovnejši plačuje. To je zbudilo pri madjarjih strašno nevoljo in Koloman Tisza je ministra zaradi tega hudo zavračal. Tudi je naravnost rekel, da on in njegova stranka (leva) budgetu ne pritrđijo, ker sedanje ministerstvo ne daje nikakšnega poročstva, da bi se denarne zadeve vravnale. „Osten“ piše, da v budgetni debati se bodo oglasili tudi srbski, slovaški, rumunski in hrvaški poslanci, izmed katerih bode Derenčin zlasti priporočal pospeševanje kupčijskega mornarstva.

O djakovarskem škofu Štrosmajerju „N. fr. Presse“ po „Popolo Romano“ poroča, da je te dni bil pri papežu. Zahteval (!)

Tak veri, caru, domovini

Donijo pesme mili glasi.

Ljubezen čisto, skrito v src globini

Zapoje struna pesnika tud' včasi.

Prijateljem v družbi zbranim peva,

Ko vinca kaplja sladka jih ogreva.

In Bog in car in domovina

Je vedno v srcu pesnika stan'vala;

To troje lira pevca Valentina

Je bratom vedno milo prepevala.

Za blagor bratov dušam in telesom

Z besedo trudil se je in s peresom.

In zdaj, ko biva gori nad zvezdami

Naš pesnik, ter za trud plačilo vživa,

Naj, bratje, duh njegov živi med nami,

Domovja naj ljubezen v nas vliva.

Vodnikov duh Slovence naj edini

V zvestobi Bogu, caru, domovini!

Janez Bilc.

pa je, da se naj ne govori o papeževi nezmotljivosti in da naj se ne ponavlja, kar se je bilo zgodilo pri zadnji avdijenci, ko so mu papež ponudili pero in črnilo zahtevaje, da naj podpiše versko resnico o nezmotljivosti. Liberalni list pristavlja, da papež nezmotljivosti niso vzeli v misel. Znano je, da ti listi o teh rečeh pišejo tako, kakor njim najbolj pristaje, naj bo res ali ne.

Vnanje države.

Pruski listi pišejo, da hoče Bismarck izstopiti iz službe. Pa nihče mu tega ne verjame, ker ta govornica se je navadno na njegovo povelje vselej raznesla po časnikih, kadar je hotel cesarja prisiliti, da je pritrđil njegovim mislim.

Cesar Viljelm je španjskemu kralju poslal lastnoročno pismo, v katerem imenuje grofa Hatzfeldta za svojega poslanca na Alfonsovem dvoru.

Bavarski kralj je skupno pismo bavarskih škofov o civilnem zakonu izročil ministru prava brez vsakake opombe, kar ima po „N. fr. Presse“ pomeniti, da naj škofom na to pismo nič ne odgovori.

V Francoski skupščini so pri vstavni obravnavi republikanci zmagali z enim glasom. Ko je pa prišel na glasovanje pristavek Vallonov, da predsednik republike sme skupščino s privoljenjem starašinstva razpustiti in v 3 mesecih razpisati nove volitve, so republikanci zmagali s 449 glasovi proti 249. Tudi Broglie in tovariši so glasovali za pristavek mislé, da se sicer pospešuje bonapartizem.

Laški kralj je te dni sprejel Garibaldi. Pa nista se pogovarjala o političnih, ampak le o pontiničnih mlakužah,

Angleški državnik Bright je v nekem govoru zahteval, da naj se tudi na Angleškem kakor na Irskem odpravi državna cerkev. To bi pa pospeševalo katoliško cerkev, zato se liberalci angleški in vnanji hudujejo nad govornikom, kateri ima pa na Angleškem veliko veljave.

Srbski novi ministri so: Štefanovič, prijatelj dosedanjega ministra Marinoviča prevzame predsedništvo in notranje zadeve, Milovanovič ministerstvo prava, Maričko municijsko, Mijutovič denarno, Novakovič učno, Bogičević vnanje in Protič vojno ministerstvo.

Kako okrajni glavarji preiskujejo volitve za kupčijsko zbornico.

(Izvirni dopisi)

Iz spodnje Idrije, 2. februarja. Ko v ponedeljek, to je 25. januarja, ravno o poldne iz Žirov domu pridem, mi domači povedo, da me je g. Ogrincev berič, Janez Kobal, iskal ter rekel, da moram iti v Idrijo k sl. c. k. okraj. glavarju g. Ogrincu. Ker nisem precej šel, pride berič še v drugič po-me, ter mi na vprašanje, če je razun mene še kdo poklican, odgovori, da tudi Matija Gnezda bo šel in pa še nekteri drugi. Precej se mi je dozdevalo, da bo gotovo kaj zaradi volitve, ker sem bil v Ljubljano naznanil, koliko obrtnikov volilnih listov ni prejelo in ker so neki mislili, da sem svojeglavno liste podpisal, kakor nekteri nemčurji. Pred menoj so bili že tam Matija Gnezda, Blaž Cerv, Jakob Bonča in Katra Sever. Ko pa pridem jaz v pisarnico, g. Ogrinc ukaže vsem iti iz sobe, samo jaz in idrijski župan in g. okr. glavar ostanemo v pisarni. G. okrajni

glavar me vpraša, kdo mi je to tožbo napisal, in kdo me je k temu pripravil? Sem odgovoril: „Prav nobeden, sam sem to storil.“ So mi rekli: „Vaša dela poznam, to pa ni vaše delo.“ Ko le trdim, da sem pismo sam sestavil, ko sem v „Novicah“ in „Slovenca“ bral, da župani pazite na volilne liste, in d. g. M. L. so mi le napake popravili. Potem se idrijski župan oglasi in pravi: „Saj sem vam bil jaz volilne liste poslal.“ „Ni res“, mu rečem, „jaz imam priče, da je bil že vaš sluga dva oddal, in ko je 3. oddati mislil, so vsi meni v roke prišli.“ Potem me zopet g. Ogrinc primejo in pravijo: „18 županov imam, pa nobeden se ni nad mojim delom pritožil, le vi ste tak hudobnež, da ste to napakali, kar ni prav. Kdo vas je k temu pripravil? Vi ste hudobnež! Tudi okoli trosite, da se denar iz okrajne blagajnice zapravlja.“ Na to rečem: „To ni res; kar pa je res, tega se ne bojim povedati, namreč, da mi je leta 1867, ko sem bil za načelnika idrijskega cestnega odbora odbran, deželni zbor privolil 3700 gld. za cestna dela. V jeseni pa, ko so bile ceste dodelane, smo za delo porabili 1558 gld. 13 kr. Leta 1867 pa nismo prejeli nič plačila za dokončana dela.“ Mi reče: „Pa vendar ste morali dobičke delati, ko se še zdaj za to potegujete.“ Odgovorim: „Letni računi kažejo moje dobičke, le pogledjmo jih; meni je bilo za 2 leti, za 1867 in 1868 za cestna dela privoljenih 4423 gl. 41 kr., dovršili smo dobro dela in konec leta 1868 je še ostalo 770 gl. 64 kr. Kako pa vaš načelnik pri cesti dela, ki ste ga vi odbrali, da se drugi ljudje nad tem velikim delom čudijo; naj vam povem. 4. vinotoka zjutraj ob 8½ uri prideta vinska kupca, oba župana, Nace Čadež, župan iz Poljan, in Jernej Šraj, župan iz Trate, me pokličeta k sebi in Nace Čadež reče: „Vi, Boštjan, morate imeti veliko denarja v kasi, ker imate po vsi cesti od našega mejnika do Črnegavrha toliko dela. Razložim njima, da takega načelnika je odbral g. Ogrinc, da sedaj tako dela, kakor nemčurji ukazujejo, ker se jim ubogi kmetje nič ne smilijo.“ Ko to izgovorim, me g. Ogrinc prša: „Kdo pa ste vi?“ Mu odgovorim: „Pozemeljski črv, kakor vi, pa stara sva oba in kmalo bova morala einrukati; pa jaz bom ložej odgovor dajal od svojega stanu, kakor vi, ker prav ne delate.“ „Kaj ne delam prav?“ „Že sami veste“, mirno odgovorim, „da v Črnhemvrhu in na Vojskem ste take dele gozda za servitutno odvezo dali, in tukaj v županiji spodnjeidrjski, akoravno so do zdaj v cesarskem gozdu ravno take pravice vživali, kakor uni, pa so toliko manj gozda ali denarja za servitutno odvezo dali.“ Odgovorivšemu: „Kaj je meni za gozde mar!“ rečem: „Božja previdnost je vas postavila za idrijskega okraj. glavarja; ko bi še ranjki g. dr. Ovijač bil na vašem mestu, bi bilo v Idriji drugači.“ Potem idrijski župan ugovarja, da so župani g. Ant. Plešnarja odbrali za načelnika cestnega odbora, pa ga zavrnem, da volitev je bila ravno taka, kakor je bilo v „Novicah“ naznanjeno. „Jaz vam nisem bil všeč, ker sem varoval denar, kakor da bi bil šel iz mojega žepa; sam nisem nikoli delal proračunov, vselej je bil g. Gostiša z menoj, ko sva šla v Črni vrh, in vsako leto sva tudi župana g. Antona Plešnarja seboj vzela; pregledovali smo ceste in kar je bilo potrebno, smo sprejeli, drugo pa odložili na prihodnje leto, ravno tako sva ravnala v Žireh, pa nismo nikoli čez 4000 gold. za eno leto vpisali. Letos je pa naš načelnik za leto 1875 v proračun postavil 8430 gl. 73 kr.;

kam bomo prišli? Druga leta, ko so bili vsi župani in svetovalci skupaj poklicani, da bi sestavili proračun, ste vsako leto ta popisana cestna dela brali, in popraševali, ali so res ta dela potrebna ali ne; zakaj pa letos tega niste storili, ko je za cestna popravila namesto dosedanjih 4000 vpisanih 8430 gold. 73 kr.?"

Potem so začeli pisati protokol ter me prašajo, kdo je volilne liste raznašal. Naravnost povem, da 11. prosenca jih je raznašal bukvoez Janez Žonta; ko pa pride Andrej Čuk, ga ostiaši, da bode še zaprt, če bode to delal in potem ni nobenega več ponujal, ampak je vse nazaj prinesel, in drugi dan sem jih sam po hišah nosil. Praša: „Kdo je vas k temu silil?“ O dg.: „nobeden drugi ne, kakor moja vest. Vpraš: „koliko jih je samih zapisalo kandidate in koliko pa le podpisalo?“ O dg.: „eden jih je sam spisal, in 3 so se samo podpisali.“ Vpraša: „kdo je druge kandidate napisal?“ O dg.: „nekaj jaz, nekaj pa g. France Eržen. Vpraš: „kdo je France Eržen?“ O dg.: „Naš častitljivi kaplan pri Fari.“ Vpraš: „Ali g. Matija jih niso nič pisali?“ O dg.: „Če so enega, veliko več ne.“ Vpraš: „Zakaj ste Blaža Červa iz Kernice zapisali, ko na Kernicah nima nobenega patenta pisanega?“ O dg.: „zato ker na Kernicah stanuje, in ima pri Fari kupčijo. Vpraša: „Zakaj ste Matija Gnezda vi vpisali, ker ima za Idrijo patent?“ O dg.: „Zato, ker od 24. aprila 1872 v spodnjih Kanomljih št. 32 stanuje, in patenti se delé na osebo, ne pa na hiš. številke in ko ga 12. januarija prašam, ali ga smem zapisati, da ni lista dobil, je rekel, da ga smem.“ Vpraš: „zakaj ste Jakoba Bončo zapisali, ko ga nikjer med obrtniki zapisanega ne najdem?“ O dg.: „Zato ker sem ga prašal, ali je dobil volilni list, je rekel, da ne. In ko mi je rekel, da ima za Črnivrh ne za Faro patent, mu odgovorim: To je vse eno, zdaj tukaj stanujete; ali hočem zapisati, da ga niste dobili?“ Pritrdi mi, da naj to storim, ali danes, ko v Idrijo grem, me na cesti doteče, in mi pové, da je bil patent že v Črnemvrhu nazaj dal. Tako so naš okraj. glavar popisali moje vedenje in potem prebrali in mi podpisati dali. Zna biti, da je napačno, ker nisem silil, da bi mi bili dali protokol v pregled, da bi bil videl, če je res vse tako pisano, kakor mi je bilo brano. Človek nikdar dovolj ni previden.

Iz Lašič. 29. jan. Čisto enako, kakor beremo v „Novicah“ iz horjulske okolice, se je tudi pri nas preiskava vršila v zadevi volitvelnih protestov. Vsa vprašanja so se vrtela samo okoli tega: kdo vam je naredil protest? čigava je ta pisava? kje ste podpisali? kdo je nesel na pošto? itd. O zadevi beriških sleparij ni hotel komisar nič slišati, in se ve, da tudi ne pisati; — kaj se je pisalo v protokolj, ni nihče nas pričujočih razumel, ker pisalo se je v ptujem jeziku. Sreča božja vendar, da bode zdaj državna pravdnija vzela v roke to reč; pri strogo natančnih sodnijskih preiskavah bodo pač jako čudne reči še prišle na dan; in kaznovalska sodnija bo vsaj pokazala zbeganemu že nekako nezaupno postalemu ljudstvu, da pravica v Avstriji še ni pokopana.

Domače novice.

V Ljubljana, 6. februarja

(Volfov slovar). Petnajsto obletnico smo obhajali danes 6. t. m. za ranjkim knezoškofom Antonom Alojzijem, in še ni na dan niti ene pole po njem zagotovljenega slovensko-nemškega slovarja. Bilo je brati, da gospodje, ki nimajo reč v rokah, nalašč strežejo nemšku-

tarstvu, ker tako dolgo ne izvršijo ranjkega Mecena slavne oporoke. Dasi natolcevanja tega nikakor ne moremo verjeti; vendar ménimo, da je skrajni čas, da se prične natiskovanje slovarjevo. Vsaj prof. Pajk ne bo spet svojih študij delai o njem brez konca in kraja, kakor njega dni g. Levstik? Vsaj se ni unkrat inteligencija ljubljanska za nos vodila celo po odboru deželnem? Kaj poreče zgodovina, gospodje! Kako trebujejo Slovenci dobrega slovarja slovenskega in kako močno bi se po njem pospeševala slovenska reč!

(Vodnikova svečanost). Med svečanostmi, kar jih je napravljala čitalnica naša, postala je Vodnikova res narodna, in dobro je délo narodu slovenskemu, da so prejšnja leta to veselico cesarski namestnik, deželni glavar, odlični vradni gospodje navadno počastili s svojo pričujočnostjo. Letos ni bilo niti ces. namestnika Widmanna, niti dež. glavarja Kaltenegerja itd. Mar so odlični ti gospodje tolikanj žalovali za ranjkim dr. Costom? Ali je morda temu dala povod pravljica, ktera je o dr. Costovi smrti čula se sem ter tje iz ust nemškutarških: „No naj umre še dr. Bleiweis, pa je konec vsega slovenstva“!?

(Sklep prvega polletja šolskega). Srednje in učiteljske šole ljubljanske imajo danes sklep prvega tečaja šolskega, in potem nekoliko počitnic o pustu. Dijaki iz srednjih šol posebno tožijo, da še nobeno leto niso bili tako mučeni s šolo, in da skoro nikdar nimajo oddihljeja, kar so jim četrtek preobrnili v šolski dan. Menda čutijo to tudi profesorji, in pripoveduje se, da hočejo učitelji srednjih šol prositi, naj se jim sprostí spet četrtek. Ugovarja se res, da sedanja šolska svetovalca — Smolej in Šolar — bota javaljne podpirala dotično prošnjo, ker sta neki prav ona dva vzročila to spremembo tudi na Kranjskem. Nevgodna pa je zdravju silno, in bolehaljo učenci hudo. Kar je vsaki dan šolski dan, se šolske sobe neki nikdar ne morejo prav prevetriti in pomesti smeti; pometajo se pa dijakov, da jih je čedalje manj. Nevgodno je tudi posebno to, da na bogoslovnih, na ljudskih mestnih šolah, na vadnici in učiteljskem izobraževališču imajo prosto v četrtek, v srednjih šolah pa v sredo in soboto popoldne, in se mnogotero opovira vzajemno podučevanje, ktero je vendar potrebno.

(O ranjcem dr. Costi) so pisali večidel vsi listi, nemški in drugi. Njegovo politično delavnost so sicer sodili vsak iz svojega stališča, a vsi so se strinjali v tem, da je bil mož visoke učenosti, kteremu na Slovenskem in morda tudi drugod ni para, nevtrudljivo delaven, bistroumen in nagel v zavračanju nastrotnikov ter izveden in temeljit jurist. Le stara „Presse“ ali prav za prav njen sodelavec dr. Issleib (pod imenom „Isegrim“ znani nekdanji vrednik „Laib. Zeitg.“) je zлил svoj žolč še čez mrtvo truplo njegovo in sicer tako grdo, da si še ljubljanski „Tagblatt“ ne upa posneti vseh teh grdobij in zabavljic na ranjkega. Tacega pisanja, zlasti za mrtvim, bi se moral pač vsak količkaj honetni list sramovati, to ni več olikano, to je divjaško, kajti le divjaki še ubitim svojim sovražnikom, plesaje okoli njihovih mrtvih trupel, še jezike kažejo in se jim pačijo. Fej taki pisariji!

(Slovensko gledišče). Predpustnemu času primerno se bo jutri, v nedeljo 7. febr., igrala burka „Lumpaci Vagabund“, stara zavoljo zdravega humora, pa še vedno priljubljena igra.

(Pustni večer) bo napravil „Sokol“ veliko maškerado, za ktero se povabila že raznašajo. Povabljeni so udje vseh narodnih društev, ki smejo pa s seboj pripeljati tudi neudov. Pride

se v maski ali kostumu. Vstopnice se dobivajo od nedelje naprej v prvem nadstropji čitalnice od 2—4 popoldne in sicer: Za Sokolce po 50 kr.; za ude drugih narodnih društev po 1 gld.; za družine udov 3 oseb po 2 gld.; za družine več oseb po 3 gld.; kdor ni ud nobenega narodnega društva, plača 2 gld. Brez vstopnice se ne bo pustil nihče k veselici. — Priprave se delajo velikanske, tedaj bo maškerada tudi letos krasna, kakor vsako leto.

Razne reči.

— Cesar so pomilostili 249 jetnikov v koprski jetnišnici.

— Politično-bralno društvo „Edinost“ pri sv. Ivanu v tržaški okolici je imelo 2. febr. svoj prvi občni zbor. Natančneje poročilo objavimo prihodnjič.

— Vipavska čitalnica napravi 7. t. m. veselico s šalivim dvospevom, tombolo in plesom brez ustoppine točno ob 7 uri zvečer. Vabljeni so gg. družabniki, kateri imajo pravico tudi svojo družino pa prijatelje vpeljati.

— Slavjanski dijaki enoletnega učiteljskega tečaja v Celovci bodo 7. t. m. napravili svečanost na čast Preširnu v Schröderjevi gostilni. Program: 1. Nagovor. 2. „Slovan“, napev Jos. Vašakov; zbor. 3. „Slovesni govor“. 4. „Strunam“, besede Preširnové, napev Mašekov, četverspev. 5. „Fantasie“, de Beriôt pour violon accompagni de piano. 6. Deklamacija. 7. „K slovesu“, samospjev za tenor. 8. „Domovini“, besede Razlagove, napev Ipavcev; zbor. 9. „Zbóžné myšlensky“, od J. Teršáka za piščalko in glasovir. 10. „Prošnja“, besede Sim. Jenkove, napev Jos. Fabjanov; četverspev. 11. „Ne vdajmo se“, zložil Vilhar; zbor. 12. Ples. — Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vabljeni so vsi domoljubi.

— Podgradom na Svečnico. Danes zjutraj po šestih — med pridigo zavpijo: Konec gori! In res, v sredi vasi je pod in kašča že v ognji. Ako bi ne bilo tako mirno in ako bi ne bili vsi ljudje drli in tako čvrsto pomagali, šla bi bila vsa vas, 19 hiš. Neki malo neumen, še mlad gospodar je nekako po nesreči zapalil v kašči. — Se ve, da zavorovan ni nobeden, ker vse prigovarjanje nič ne zda.

Iz Slovenskih goric na Štajarskem, 31. jan. (Strašno hudodelstvo.) S pretresljivimi dogodbami kliče Gospod naše okolice prebivalce, posebno starše in otroke k spoznanju in spolnovanju njihovih dolžnosti. Grozno dejanje je zopet dopustil v Mostih, mali vasi naše fare. V besni jezi zakrivljeni ali nezakrivljeni, ne moremo za gotovo še sedaj soditi, je oče, kmet, ustrelil svojega sina, mladenča od 20—23 let. Okolščine mnogo kažejo, da očetu je blaznjenost prirojena. a mogoče je tudi, da je kruta strast črne jeze, nikdar premagana, toraj zakrivljena, bila uzrok temu strašnemu zločinstvu. Ljubi Bog bodi tem in nam vsem milostljiv sodnik! Kar njegova zveličanska beseda ne doseže, dosežejo pa strašne kazni in dogodbe na zemlji.

— Oživinski kugi vradni list poroča, da v Trnovem na Notranjskem so pocepale 3 goveda in 1 ovca; pobili so 5 bolnih goved in 9 ovac, sumljivih pa 15 goved in 80 ovac. Ker se je bolezen pokazala tudi v Povirju v sežanskem okraju, je okrajno glavarstvo ukazalo zaprtijo v Senožečah, Famljih, Britolu in Gornjem Uremu.

Poslano.

Iz Savinske doline. V 12. listu „Slovenca“ se je nekdo predrznil (znabiti naprošen), vrlega nadučitelja Prešerna v Mozirji, njega bodočega nastopnika Agreža in ljubenskega učitelja zaradi nemškutarije črniti. Misli je, da je ovi pisatelj iz srede plavičarjev, ter se je malo omike učil in mu ni dosti mar za svoje dobro ime in drugih. Viditi je pa, da je on Slovenec v besedi, ne pa v dejanji, drugače ne bi napadal svojih sobratov, kar je prav napačno za iskrenega in kristijanskega Slovenca. Saj vsaki ve, kje ga čevlji žuli; toraj je boljše pred svojim pragom pometati. Saj ni pod solncem nič popolnega, tudi učitelja ne, da bi zamogel vstreti vsem Mozirjanom, posebno enemu*).

Poslano*).

Vrhnik. 28. jan. A. F. Dobil sem v roke št. 18. l. 1875. „Slov. Naroda“, in bral dopis v njem kot odgovor dopisu v „Slovenca“ št. 1. in 2. t. l., o katerem dopisu bi pa zamogel z dobro vestjo dopisniku reči: „si tacuisses, philosophus mansisses“ — kajti kaj tako surovega bi nihče ne pričakoval od učitelja, ki zastavo omike tako visoko nosi; ki pa se vendar v „Narodu“ poslužuje izrazov, kakoršne imajo med saboj komaj pastirji, in kar se zamore le od kaknega prav zarobljenega hlapca pričakovati. V opravičenje svoje osebe, se ve, da ne pred dopisnikom — ampak pred svetom, zdi se mi potrebno tu nekoliko dopis v „Narodu“ prerešetati.

Gospod učitelj, — ne pa „Ti“, kakor se je zljubilo vam pisati, ki ste tako zelo vneti za novo šolo na prostoru, kakoršnega sem bil popisal v dopisu do „Slovenca“, prašam vas: kako je to, da ste v dopisu tako tihi o „močvirnem svetu“, na katerem naj bi šola stala? in mar ne veste, da je okrajni zdravnik že svoj protest zoper zidanje nove šole na takem svetu okrajnemu glavarstvu poslal? — Prosim vas, g. učitelj, preberite vendar postave in prevdarite potem, če se na takem svetu zamore in sme „postavna šola“ zidati? Potem pa pojdite po fari vrhniški, in prašajte može, očete, ki bodo sveje otroke v novo šolo pošiljali, — se li njim primeren zdi tak svet za šolo? Rad bi videl, koliko jih boste dobili, da bi v vaš rog trobili! —

Da so pa vsi pričujoči može pri seji 15. dec. pr. l., razun enega, podpisali, da naj se šola zida na omenjenem kraju, je resnica, ali podpisali niso iz prepričanja! — Godilo se jim je, kakor se je v novejšem času godilo pri volitvah, ko so volilci podpisovali — ne vedoči, za kaj da ravno gre? — Prašajte zdaj tiste može, če so še zdaj tiste misli, ko takrat. Gotovo protestirala bi zdaj, in bode tudi večina. —

Hudujete se nadalje nad tem, da hvalim poprejšnjo navado, po kateri so oddaljeni otroci po 2krat na teden šolo obiskovali, da pa grajam sedanjo postavo, po kateri morajo vsaki dan vsi otroci brez razločka daljave šolo obiskovati. — G. učitelj, ki se toliko hvalite, kako pridno zdaj otroci šolo obiskujejo, prašam vas, mar mislite, da bodo mogli otroci res celo leto tako redno v šolo hoditi? Ste še le 3 mesce

*) To poslano sicer naravnost ne zavrača tega, kar je naš g. dopisnik iz Mazirja pisal, vendar pa smo ga sprejeli, ker imamo iskrene želje, da bi se naši gg. učitelji otresli nemščurstva.

**) Zarad prevelike obširnosti smo morali ta sestavek nekoliko skrajšati. Vred.

na vrhniki, in če zdaj redno v šolo hodijo, ni čuda, ako se na tak način v šolo gonijo, da se revni materi, ako svojega otroka v šolo redno ne pošilja, napove kazen 10 goldinarjev — materi, katero celo imetje ni toliko vredno!! In ako spomladi in o poletnem času otroci ne bodo mogli v šolo hoditi vsaki dan, prašam, kaj jim bo tako pretrgan nauk pomagal?

Še bi Vam lahko pisal o kurjavi šolskih sob, o rabi drv, kakor tudi, kako nepravilno da je, ko se pritožujete, da otroci so se le malo pod vašim g. prednikom naučili, pa vse to hočem opustiti, in le še opomniti škandale, kateri se v šoli godijo, kar je prišla vaši vsegamožčnosti v roke. — (Konec prih.)

Umri so:

2. febr. Janez Urbančič, kajžarja sin, 10 l., — in Janez Grdežič, sin drž. pravnika namestnika, 9³/₄ l., oba za vnetjem vratu. — Marijeta Novak, intl. reva, 56 l., na pljučnim oslavljenjem. — Šimen Maček, posestnik, 56 l., za pljučno sušico. — Franciška Papler, kurjača otrok, 5 dni za krčem. — Maks. Bendi, krojaču, otrok ženskega spola, 1/2 ure, za možg. mrtvoudom. —

2. febr. Janez Špek, čevljar, 22 l., za pljučno sušico.

4. febr. Valentin Doberlet, zasebnik 66 l., za mrzlico. — Marijeta Hubat, krojača žena, 50 l., za sušico. — Anton Gregorec, dninar, 32 l., za rakom. — Matevž Rot, gostač, 74 l., za rakom v želodeu.

Eksekutivne dražbe.

9. febr. 3. Blaž Šrajbas-ovo iz Rakeka (3512 gl.). — 3. Mat. Petrovič-ovo iz Siberaš (1255 gl.). — 3. Andr. Milave-ovo iz Lipel (1445 gl.), vse v Planini. — 2. And. Ambrožič-ovo iz Smerja v Bistrici. — 2. A. Gerometta vo iz Hrenovice (2400 gl.). — 2. Fr. Šelovin-ovo iz Gorice (2760 gl.). — 2. Mar. Dujc-ovo iz Škafle (1211 gl.), vse v Senožečah. — 2. Jan. Mihelčič-ovo iz Semiča (1885 gl.) v Metliki. — 1. Jož. Dolinšek-ovo iz Zavrha (4888 gl.) v Litiji. — 3. Fr. Šore-ovo iz Slavine v Postojni.

10. febr. 3. Jernej Kavčič-ovo iz Medvod (8510 gl.). — 3. Luk. Podržaj-ovo iz zgornjih Dupelj (2902 gl.). — 3. Jan. Košak-ovo iz Bičja (3113 gl.). — 3. Dav. Kikel-novo iz Loke (1815 gl.). — 3. Jož. Gruden-ovo iz Matene, vse v Ljubljani. — 3. Barbe Jaklevič-ovo iz Zveršaka (60 gl.) v Metliki. — 2. Fr. Božič-ovo iz Poreč (330 gl.) v Ipavi.

Denarstvene cene. 6. februarja.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	70.50	70.60
5% renta v srebru	75.75	75.85
Srečke (lozi) 1854. l.	104.50	105.—
„ „ 1860. l., celi.	110.—	110.52
„ „ 1860. l., petinke	113.75	114.—
Premijski listi 1864. l.	139.50	140.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—
Ogerske po 5%	75.50	67.—
Hrvaške in slavonske po 5%	79.50	80.—
Sedmograške po 5%	78.25	78.75
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	957.—	182.—
Unionske banke	99.25	99.50
Kreditne akcije	217.50	217.75
Nižoavstr. eskomptne družbe	180.—	182.—
Anglo-avstr. banke	127.—	127.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	164.—	165.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	109.—	109.50
„ „ 50 „ „ „	53.50	54.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	25.50	25.50
Salmove „ 40 „ „ „	33.—	33.50
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	27.—	28.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	26.50	27.50
St. Genois „ 40 „ „ „	26.50	27.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	20.50	21.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	—	—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.25—	5.26—
Napoleonsd'or	8.91	8.92—
Srebro	105.80	105.95

Telegrafične denarne cene

6. februarja.

Papirna renta 70.—80. — Srebrna renta 75.70. — 1860letno državno posojilo 109.75. — Bankine akcije 953 — Kreditne akcije 216.50. — London 110.10. — Srebro 105.80. — Ces. kr. cekini — — — 20 Napoleon 8.90.

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	Mernik							
	Pšenice	Rž	Ječmena	Ovsa	Turšice	Ajde	Prosa	Soršice
v Ljubljani	2.55	1.70	1.45	1.05	1.70	1.55	1.65	1.90
v Kranji	2.60	1.70	—	1.00	—	—	1.65	—
v Lohi	2.65	1.70	—	1.00	—	1.50	1.60	—
v Novomestu	2.35	—	1.70	0.95	1.70	1.70	2.00	2.15
v Sodražici	2.85	—	1.85	1.00	1.90	1.60	1.85	—
v Mariboru	2.30	1.90	1.85	1.10	1.55	1.30	1.85	—
v Ptuj	2.15	1.75	1.50	1.00	1.35	1.20	1.50	—
v Celju	2.50	1.90	1.20	1.00	1.75	1.60	1.50	—
v Celoven	2.34	2.13	1.40	1.00	1.35	—	—	—
v Trstu	3.15	—	1.92	1.33	1.85	—	—	—
v Zagrebu	2.00	1.60	1.40	—	1.50	—	—	—
v Siseku	—	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	2.15	1.65	1.50	0.88	1.30	1.05	1.00	—
na Dunaju	2.65	—	1.85	1.20	1.60	—	—	—
v Peštu	2.50	1.20	1.54	1.10	2.00	—	—	—
v Pragi	2.75	2.30	1.80	1.00	—	—	—	—
v Građu	2.35	2.07	1.40	1.14	1.53	—	—	—

Tržna cena:

Reči	Mernik							
	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranji	v Lohi	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.60	0.50	—	0.50	0.50	—	—	—
Špeha „	0.34	0.36	—	—	0.36	0.36	0.36	0.33
Leče mernik	3.00	—	—	—	—	—	—	—
Krompirja „	1.20	1.10	—	1.00	1.00	1.05	1.00	0.90
Pižola „	2.80	2.40	—	—	2.20	—	—	—
Sena cent	1.30	1.20	1.40	1.25	—	1.80	1.20	2.00
Sem. detelja „	—	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	22.0	—	—	—	—	—	—	—
Govedine funt	0.28	0.26	—	—	—	0.27	0.24	0.30
Teletine „	0.24	0.28	—	—	—	0.31	0.29	0.28
Jaje za 10 kr.	4	4	—	5	4	—	—	—

V Trstu: Olje slabije po 24—27, najbolje do 34—45 gl., sladkor 29—31 gl., kava Rio 49—58. Java po 62—63 gl., rajž 9—12 gl. cent. Petrolej od 8—10 gold. cent v sodčkah.

Za organista in mežnarja

se cerkvenim predstojništvom priporočuje pošten oženjen človek, ki že zdaj to službo opravlja. Več se zve pri vredništvu. (6—1)

Oznanilo kupčije.

Podpisani se zahvaljuje vsem p. n. naročnikom, ki so ga po več deželah počastili s svojim zaupanjem ter priporočajo tudi nadalje svoje dobre izdelke ne le z železno mehaniko, timveč tudi dela po najnovejšem sistemu s posebnimi mehovi za večje izdelke; prevzema tudi vsakovrstne poprave orgelj.

Ferdinand Malahovski,
izdelovalec orgelj v Ljubljani.